

**CIHM
Microfiche
Series
(Monographs)**

**ICMH
Collection de
microfiches
(monographies)**

Canadian Institute for Historical Microreproductions / Institut canadien de microreproductions historiques

© 1996

Technical and Bibliographic Notes / Notes techniques et bibliographiques

The Institute has attempted to obtain the best original copy available for filming. Features of this copy which may be bibliographically unique, which may alter any of the images in the reproduction, or which may significantly change the usual method of filming are checked below.

- Coloured covers / Couverture de couleur
- Covers damaged / Couverture endommagée
- Covers restored and/or laminated / Couverture restaurée et/ou pelliculée
- Cover title missing / Le titre de couverture manque
- Coloured maps / Cartes géographiques en couleur
- Coloured ink (i.e. other than blue or black) / Encre de couleur (i.e. autre que bleue ou noire)
- Coloured plates and/or illustrations / Planches et/ou illustrations en couleur
- Bound with other material / Relié avec d'autres documents
- Only edition available / Seule édition disponible
- Tight binding may cause shadows or distortion along interior margin / La reliure serrée peut causer de l'ombre ou de la distorsion le long de la marge intérieure.
- Blank leaves added during restorations may appear within the text. Whenever possible, these have been omitted from filming / Il se peut que certaines pages blanches ajoutées lors d'une restauration apparaissent dans le texte, mais, lorsque cela était possible, ces pages n'ont pas été filmées.
- Additional comments / Commentaires supplémentaires: Text in Ukrainian.

L'Institut a microfilmé le meilleur exemplaire qu'il lui a été possible de se procurer. Les détails de cet exemplaire qui sont peut-être uniques du point de vue bibliographique, qui peuvent modifier une image reproduite, ou qui peuvent exiger une modification dans la méthode normale de filmage sont indiqués ci-dessous.

- Coloured pages / Pages de couleur
- Pages damaged / Pages endommagées
- Pages restored and/or laminated / Pages restaurées et/ou pelliculées
- Pages discoloured, stained or foxed / Pages décolorées, tachetées ou piquées
- Pages detached / Pages détachées
- Showthrough / Transparence
- Quality of print varies / Qualité inégale de l'impression
- Includes supplementary material / Comprend du matériel supplémentaire
- Pages wholly or partially obscured by errata slips, tissues, etc., have been refilmed to ensure the best possible image / Les pages totalement ou partiellement obscurcies par un feuillet d'errata, une pelure, etc., ont été filmées à nouveau de façon à obtenir la meilleure image possible.
- Opposing pages with varying colouration or discolourations are filmed twice to ensure the best possible image / Les pages s'opposant ayant des colorations variables ou des décolorations sont filmées deux fois afin d'obtenir la meilleure image possible.

This item is filmed at the reduction ratio checked below /
Ce document est filmé au taux de réduction indiqué ci-dessous.

	10x		14x		18x		22x		26x		30x	
					✓							
	12x		16x		20x		24x		28x		32x	

The copy filmed here has been reproduced thanks to the generosity of:

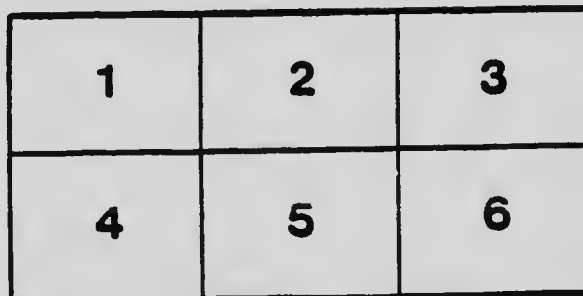
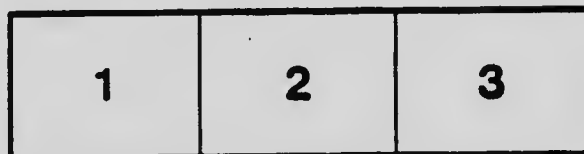
National Library of Canada

The images appearing here are the best quality possible considering the condition and legibility of the original copy and in keeping with the filming contract specifications.

Original copies in printed paper covers are filmed beginning with the front cover and ending on the last page with a printed or illustrated impression, or the back cover when appropriate. All other original copies are filmed beginning on the first page with a printed or illustrated impression, and ending on the last page with a printed or illustrated impression.

The last recorded frame on each microfiche shell contains the symbol \rightarrow (meaning "CONTINUED"), or the symbol ∇ (meaning "END"), whichever applies.

Maps, plates, charts, etc., may be filmed at different reduction ratios. Those too large to be entirely included in one exposure are filmed beginning in the upper left hand corner, left to right and top to bottom, as many frames as required. The following diagrams illustrate the method:

L'exemplaire filmé fut reproduit grâce à la générosité de:

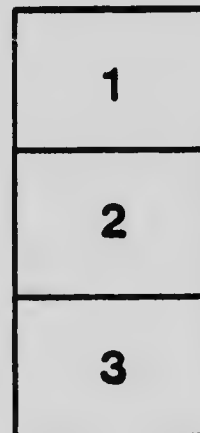
Bibliothèque nationale du Canada

Les images suivantes ont été reproduites avec le plus grand soin, compte tenu de la condition et de la netteté de l'exemplaire filmé, et en conformité avec les conditions du contrat de filage.

Les exemplaires originaux dont la couverture en papier est imprimée sont filmés en commençant par le premier plat et en terminant soit par la dernière page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration, soit par le second plat, selon le cas. Tous les autres exemplaires originaux sont filmés en commençant par la première page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration et en terminant par la dernière page qui comporte une telle empreinte.

Un des symboles suivants apparaît sur la dernière image de chaque microfiche, selon le cas: le symbole \rightarrow signifie "A SUIVRE", le symbole ∇ signifie "FIN".

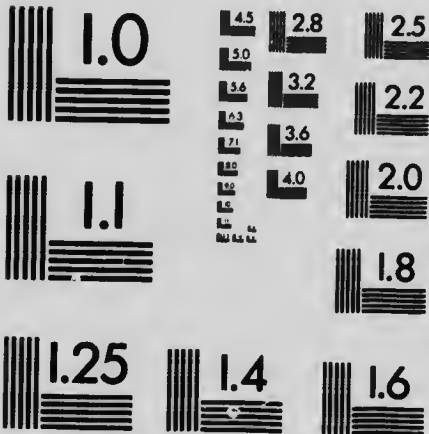
Les cartes, planches, tableaux, etc., peuvent être filmés à des taux de réduction différents. Lorsque le document est trop grand pour être reproduit en un seul cliché, il est filmé à partir de l'angle supérieur gauche, de gauche à droite, et de haut en bas, en prenant le nombre d'images nécessaire. Les diagrammes suivants illustrent la méthode.

87

MICROCOPY RESOLUTION TEST CHART

(ANSI and ISO TEST CHART No. 2)

APPLIED IMAGE Inc

1653 East Main Street
Rochester, New York 14609 USA
(716) 482 - 0300
(716) 288 - 5989

. Книжочка 1.

Ціна 20 цнт.

НАЙНОВІЙШІ МОНОЛЬОҒИ.

НИКРАДУР

ЗМІСТ:

Вступ	3
Кума Кася	5
Все лихо через бабу	7
Фактор слуг	13
Все через матрону	17
Перехитрила	21
Торг о служницю	25
Софрон Мочиморда	29

Накладом Руської Книгарні

850 Мейн Ст.

Вінніпег, Ман.

HUKRDUP

ВСТУП.

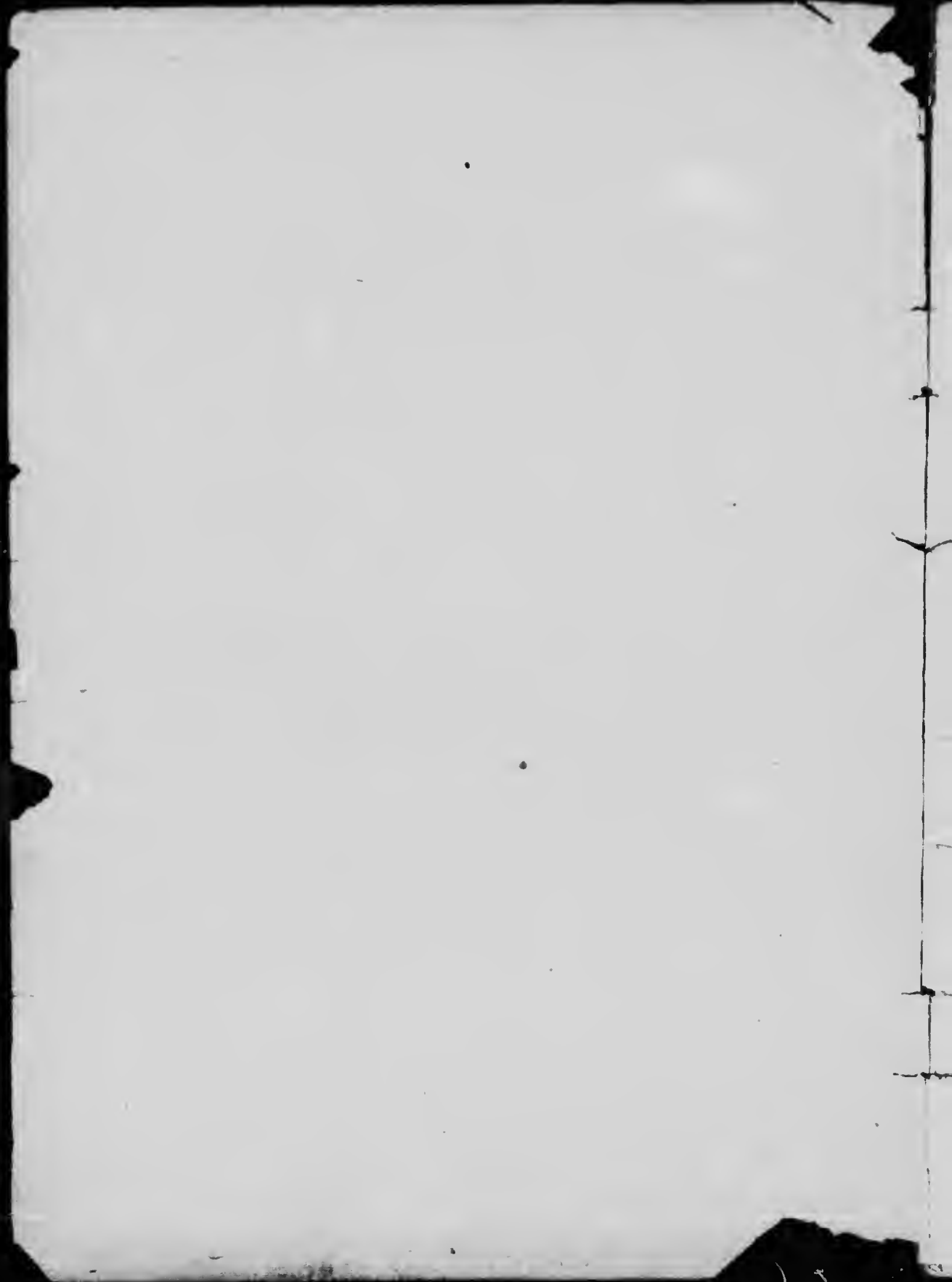
Не той лиш сьвятий, хто все сумус;
Прилично всякий — і пожартус.

Тисне вас журба, давить вас горе, возьміть для відради в руки наші книжочки, а найдете там лік й раду на всякий сум й в кожду хвилю розвеселитесь.

Де найде ся наша книжочка, там пійде безжурна забава живо вперед й здоровий сьміх блу- лунати зі всіх грудий.

А хочете забавити кромі себе также й других, то навчіть ся шонебудь з сеї книжочки і ставайте на сцену, та сатирою і гумором розвеселяйте сумуючих й упавших на духу; згори беріть всякі пороки й блуди, щоби сьвіт ішов не манівцями, — а шляхом простим й чесним.

А хто на вас за “правду в очи” скорбить ся, то не журіть ся, не зражайте ся. Правда ворогів має много, але вона все горою.

КУМА

КАСЯ.

Аж язик мені зіпрів! Єще би ні. Лечу з фарми до міста, заки вступила до куми й до куминої свахи, то вже до дому пора. А ще кума моя, то раз зілечко. Каже, що мій Ніт, нічо а нічо не подібний до мого чоловіка, тільки до робітника, що у нас робить. А засі тобі до того! Твоя Франя подібна цілком до вашого пса, а нічо не кажу, ані куми, ані пса в підозріню не маю.

А сваха, вам сваха! Десять хлопа на „борді” має, й всіх обслужить! Робота палить ся її в руках. Накраяла „штейку” її думаєте, що вам молотком буде мясо товчи? Де там! Поклала мясо на лаву, як ле сяде на него, як не лопне собою, раз й другий, таке вам стало, як панерець тоненьке. Що мудра жінка, то мудра, молоток в собі має.

Тільки жаль мені її, за її дівку Рузю. Таке вам делікатне, а ладне, а жартобливе! Якось на жарт одному боцнигови украли десятку й тепер трубель має. А таке то уцтиве! Га, родом кури чубати! І її мама, хотя приходить ся моїй і умі за сваху, як була дівкою, то аж трех позива-

ла на корт, а з четвертим в “джелю” вінчала ся. А діти то всі до того першого подібні — задивила ся. За то внуки, то будуть викпані дідусь. Так в Америці водить ся!...

А я собі тиха жінка, нікому зла не зроблю, словечка злого на нікого не скажу. Мій чоловік, хотяй ~~звільняє~~ ~~з виска йому смердить~~, й випити любить, на мене не нарікає! Як часами скажу йому яке слово гуком по голові, то тільки на добре. Діти у мене, як ангелики, а що Майка дала ~~до~~ “фарм-скул” не моя вина, чіпили ся дитини, він найшов “байсикель” на дорозі, а сказали, що украв.

А все мені з голови не виходить, як то сваха бе “штейк” сама собою. Хиба й я попробую, у мене не молоток, а такі добня. Тільки лахів шкода! Ба, ніхто не буде видів, пораджу собі.

Так зайдіть в гостенькі, на “штейк”, дуже прошу. А віску свою принесіть. А я дальше іду... ~~Чого то куми, Франя до пса подібна?...~~ Ба, бо той пес був Павла, а Павло до них заходив, й тепер пес й Франя мусять покутувати за чужі гріхи. От, куда стежка в горох.

Все лихо через бабу.

(Входить підпитий мужик обертаючи ся як би до кого говорив). Та чого галюкаеш, та іду вже, чого хочеш (станув якби з ким говорив) що? мама кличе? а чого? — та скажи що прийду, тільки ще з кумом Стефаном побалакаю за тоті бики, що маю купити. Як кажеш? Казала тобі мене прикликати? Не пійду, не маю час. Та чого штовхаєш, бо як тя штовхай, ти смаркулю якась, будеш тата штуркати, а пійдеці ти. Що? мама казали, що не маєш чого без мене вертати? та не штовхай, бо тя тут як чим опережу... (До публіки). Ну дивіть ся, не дасть з людьми поговорити. Та відчепись, не роби публіки, бо люди будуть сьміяти ся. Ну маєте люди добрі, яка мама така і донька, тамта галюкає на чоловіка і та смаркуля бересь собі штовхати, така мала, а вже практикує, учить ся від старої як чоловіка зневажати, як виросте буде вміти свого чоловіка ганьбити як ся трохи з людьми забавить.

Моя баба уже зла, коли дитину вислала по мене, ой будеж то буде ганьбити, тай чуприну смикати. Тай за що? питаюсь вас добрі люди, гадаєте, що єсть за що. Та

ні, нема чого, от так за дурно шукає собі напасти, щоби сваритись та чоловіка зневажати, та ще при дітях, та вони через то не дають чоловікови доброго слова, ще і штовхати бересь така шмаркуля.

Біда з такою бабою, як би не сварилась, то би її язик приріс, все ним меле та меле,, що чоловік вже оглух тай здурнів.

Бо то кажу вам люди добрі, баба тільки до сорок літ є бабою, а по сорок літах переменяє ся в дідька, а декотра ще гірша, що її і йорданська вода не допоможе, така стає люта, сварлива, все іно сваритись, кусати та горшками кидати в бідного чоловіка.

... Тай за що? за дурно що чоловік трохи з людьми забавив ся тай трохи випив в компанії. Тай тепер знаю що буде сварити та з макогоном до мене скакати, що трохи пізно з міста вертаю, але най там, ще і то витримаю, вже я до того навик. То мені байдуже, но знаю що терплю невинно. От послушайте, оповім вам з кінця, що я мав нині за інтерес, тай осудіть, чи я що завинив.

Дістав я якось на другім тижни ферлядунок на нині до суду з моім сусідом, може знаєте Федьком Череватим, що то ми перед самим Успенієм посварились тай він мене трохи покалічив, та ще й до суду заскаржив. А то було так: Моя свиня зайшла до його городу от так з цікавості, яка у него городовина, а моя Феська то є моя жінка, спсхватилась що свиня десь поділась з подвіря, кричить на мене: а ти пняюго як пильнуєш свиню, певно на сусідів город пігнала, а іди но заженн до хліва. А я кажу, а де вона, а Феська кричить: не бачиш, та в сусідовім городі господарить. Пійшов я та й гоню за свинею, а вона, вибачте як свиня по городі вганяє, то по бараболях, то по огірках, то до гороху, а я за нею, та кричу а куць, а во-

на вперта анї руш, не хоче з городу йти; так бачите її там подобалось. Гонюсь я так за нею, гоню, аж ту вибігає сусід з хати тай нуж мене ганьбити: а ти мать твою, ти сякий такий сину, що робиш в моїй ярині, ти мочимордо,— бачите каже мені той волоцюга, мені господареві, що з діда прадїда сиджу на своїм господарстві. А я станув тай здурнів, тай не знаю що казати за таку напасть на гладкій дорозі. Сусід викрикує тай іде до мене, а я стою. слухаю тай злість мене бере за зневагу такого порядного чоловіка як я, тай кажу йому гречно: а ти чого хочеш від мене, за що ганьбиш, що свиня трохи в ярині побарашковала та маеш ти магабундо, сейчас зневажати мене, та й як махну палицею по крижах, а він до мене, я поправив другий раз а мій сусід бевх на землю тай гвавт, убив мене, кричить, люди позбігались а я спокійно вергаю у хату. А моя дідьчиха, то є, моя жінка хочу сказати, дивилась на тоє тай до мене з писком а ти тумане паршивий, ти розбійнику проклятий, ти чого людий розбиваєш, а щоби сьвята земля під тобою розступилась ти погане якийсь, тай таке мені віншує, що таки чоловікови здаєсь, що таки земля розступаєсь під ногами. От вам кажу, жінка що має за чоловіком обстояти як його зневажають, а вона ще сварить. Чекай, пійдеш до криміналу, ти розбишако — каже до мене. Пійду, то дійду, а зневажатись не дам. Тай на тім стало, що подав мене в суд, а нині був термін.

Досьвіта будить мене жінка тай на добрий день кричить: а ставай, ти кримінальнику, сонце вже високо а він гние ще, та маеш йти до суду, чекай будеш сидів ти розбишаку, тай таке віншує, що не дай Бог.

А гі на тебе, чарівнице — кажу — то так чоловіка до суду виправляєш, щоби ти пропала, ти публично якась. А вона мене кулаком, тай за волосє тягне з постелі. Та не

скубай, кричу, бо як тя скубну, а вона як вам розкричалась, то я чимскорше одяг ся тай вибіг з хати не снідавши. Програю справу, гадаю собі, бо баба такий початок зробила чоловікови.

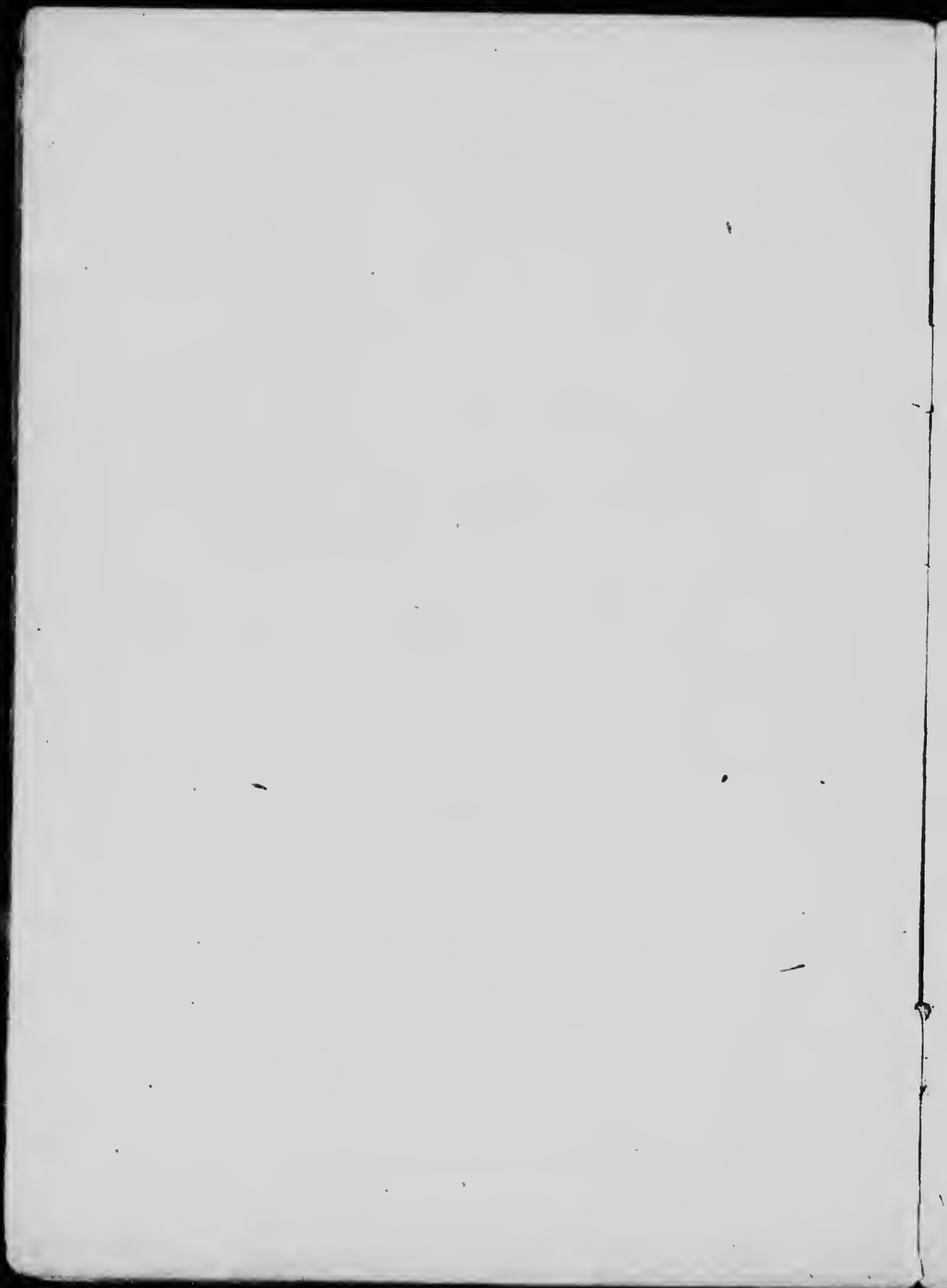
По дорозі надіхав кум Матвій на торг, я присів на фіру тай так їдем, та й я розказую свою біду то нібито напасть на мене, як то було, тай через шо маю нині справу в суді, тай так їдем тай говорим, тай доїзджаєм до тої коршми, шо то знаєте за горою, шо в ній Майорко сидить, тай кажу: Матфію. — Еге. — А знаєте шо таке, кажу. А шо? Та щось мене млогь, кажу йому — може би ми стали коло коршми. Та як хочете так дуже, то най вам — каже Матвій — тай ми стали. Казав я дати кватирку, тай так покріпляємось, тай перекусили, балакаєм а Матвій каже: куме та час в дорогу, а я кажу, шо ще випем. Ей, ні, бо спізните термін а я приїду вже по торзі. Гадаю собі, най буде, тай поїхали. Віхали ми в сусідне село, минули церков, аж тут нараз колесо пукло тай ми стали. То через бабу, подумав я, а Матвій вхопив ся за голову.

Ой нещасте моє, пропав мій торг, шо ту почати, думаєм. Доволіклись якась до стельмаха направляти колесо. Щож мені нещасному тепер почати, чекати аж направить колесо нема як, бо і так вже пізно, думаю, піду пішки. Кума лишив, а сам іду. Іду, іду, тай думаю, шо все то через мою бабу, як з рана не загалюкала, то би колесо не пукло і чоловік не мусів би іти пішки аж змучив ся, уже голодний, тай щось би випив, аж тут дивлюсь знов коршма, думаю вступлю на хвильку, тай вступив, дивлюсь, сидить компанія, знакомі газди, просять до стола, тай шо робити, присів до них. Балакаєм, тай пемо, пемо тай балакаєм, люди вертають вже з міста а ми все ще балакаєм. Спohватив ся я шо вже час іти на термін, тай кажу,

іду, бо вже час. Та куда вже вам тепер іти питають. Та маю термін кажу. Ого, буде по вашім терміні, бо то вже полудне, сьміють ся люди. Але так, ет пuste ваше говорене, ще надоспію на час. Ну, ну, пробуйте. Встаю від стола, а ту ноги ослабли, а голова танцює. Ей, думаю, зле воно, але іду. Якось вийшов я з коршми, тай ніби іду, но все якось боком завертаю, но таки дійшов я до суду на саме полудне. Приходжу, а пан сендзя питає: а ти чого. Та на термін з сусідом що то ми трохи посварились, Вже по терміні, маеш три дни сидіти і кошта платити — каже сендзя. Так то кривда для мене, я нічого не винен, то сусід мене напав. Можеш внести рекурс, а тепер виносись, крикнув сендзя, тай я виніс ся.

Все лихо через бабу, як чоловіка рано закричить, то мусить якесь нещастя приключитись, подумав я, сплюнув тай пішов в коршму по дорозі міркуючи: Милий Боже, і так досить на сьвітї всякої погани, пощо ти ще бабу сотворив.

ФАКТОР

СЛУГ.

Входить мушина скромно убраній, удає що привів служницю і робить її місце.

Добрий день пані добродзійки меценасової. Ото єсть служниця котру обіцяв привести пані меценасовій. О пані добродзійка буде задоволена з неї бо то тиха, спокійна, лагідна, скромна, потульна як коза... Прошу, тамту я також хвалив? Що пані добродзійка каже, прецінь як пані тамту годила, то я моргав і зараз собі казав що не тее — но, пані знає, а я розумію, но думаю собі най пані її возьмуть, може поправить ся, у доброї пані то і служниця може поправитись, но видно не моглисьте ся погодити. трудно, не моя вина.

Але ту досить поглянути, то зараз видно, що аґнел в людськім тілі, а які свідочтва має, га, га, га, Ганю, покажи пані меценасовій. А щоби пані добродзійка побачила, як вона варить, пере, маглує, циркує, гафтує, прасує, шурує, цілує, милує... (затикає рот). Має свідочтва, має. кажи пані меценасовій. А щоби пані добродзійка побачи-

спокійна, Ганя має тільки трьох братів, один єсть карпен-тером, другий при фаєрманах, а третій на університеті, правда Ганю? Бо він уродив ся з двома головами то його всадили до спіритусу і занесли на університет і постави-ли в лямбораторіюм.

Чи смачно варить? Ганю, покажи сьвідоцтва, покажи лучше фотографію нареченого. Прошу панці добродзійки. Ганя має того року тільки одного нареченого, то, як вступив до фаєрманів, то був худий як патичок, а нині на її вікті то так розріс ся, що в ті двері не змістив би ся. Має сьвідоцтва... ая... має, ще й які... Ганю розложи. (Говорить як би до служниці). Дай спокій, не називай паню мецена-сову яснов паньов, пані меценасова того не любить, щоби так сековати, лучше поцілуй руку і будь добра як рідна донька. Як називає ся? Ганя, Ганя, прошу добродзійки. Хотя пан редактор і пан консиляж, в котрих служила, має від них сьвідоцтва, то кликали її Андзю. Але пані добродзійка не потребує так з нею пестити ся, а можна попро-сту її сказати Ганю, вона не образить ся, я її знаю добре, то дуже добра дівчина, тільки що має таку шельмовську пику. Прошу... О най пані не журять ся, вона все знає, що має варити, її наречений диспонує обід і паньство все суть задоволені... Ганя ніколи не хорує, бо я її заповів, що хо-рувати у пані не можна, а по друге то і не здорово. О ви-хід она не дбає, по цілих днях і ночах може лежати в ку-хни, тільки її пані добродзійка буде мусіла три рази на ти-ждень звільнити на цілий вечер і ніч, бо вона виступає в аматорських театрах і мусить ходити на пробу, щоби зна-ли як глибокі іширокі її здібности. О, Ганя добра до гра-ня, дуже така понятна, все розуміє, що і куди, прошу до-бродзійки, а і бере лекції співу, буде незадовго співати в театрі.. До угоди зона єдина, за яких небудь 40 дол. на

місяць буде мучитись, тільки щоби кухня була велика, щоби могла де фортеп'я поставити, бідацтво не має свого і мусить випозичити за 6 дол. на місяць, але то звичайно паньство на кризмус платять. Щоби мала велику шафу на річи, бо вона має дуже ладні порядки, масу гардероби, все то доробила на службі у пана редактора, за то, що добре справувалась. Також щоби канапка в кухні була якась прилична, бо у пана редактора була справді прилична канапка, але спружини повилазили, то Теодор, то ніби наречений ані, дуже собі велику кривду зробив... Як прошу? Щоби її наречений не пересиджував в кухні? Но що робити? Ганя його кілька разів просила до покою, а він не хоче йти, дуже скромний хлопець... За що відійшла від послідних паньства? Дурниця, але Ганя ту нічого не винна. То було так: Ганя спить собі найспокійнійше, а ту пані ні з сего ні з того входить з сьвічкою до кухні не гастукавши навіть до дверей, як особа без вихованя і нуж переглядати і шукати, заглядає до шафи, а там був фаерман, але то не її Теодор, вона невинна, то остав ся ще по старій кухарці, тій, що відійшла. Пані наробила не потрібно крику, шкандалу і бідна невинна дівчина була віддалена зі служби цілком несправедливо, бо подивитись, то зараз видно, що то спокійна, робуча ошадна, має на то сьвідоцтва. Ганю виложи. Вона цент не возьме до руки, все може пані добродзійка її нареченому віддати... Для чого зле сьвідоцтво від докторової? Бо пані докторова дуже дробязгова, кожного дня жадала від Гані рахунку з купна, кілька видала гроший, а Ганя чесна дівчина, її дати 15, 20 долярів на купно, то вона все видасть, нічого не сховає, і тоді якраз після рахунку пані докторової бракувало якихсь там 2 доляри. Ганя каже: не знаю прошу пані. Як то не знаєш де 2 доляри і говорить докто-

рова, говорить і говорить де 2 доляри, як то щоби 2 доляри бракувало. А Ганя зітхнула з розпуки і злости і каже: Мій Боже, чого та стара малпа від мене хоче? Як докторова то почула, дістала спазмів, прибіг муж, т. є доктор, паню вилічив, а Ганю бідачку відправили. Але Ганя сама не хотіла на хвилю довше лишити ся, вона має свою амбіцію, вона дуже гонорна, бо вона дуже з старинної родини, мати бо має вже 96 літ, колись керичами їздила, а тепер урядує під катедрою, а отець (вона даєть ся і як би її питав ся) отець чим був? Отців мала дуже порядних, тому вона дуже інтелігентна, має шляхоцьку кров і як адукована, і як на ровері їздить, як пані добродзійка купить її ровер то вона буде їздила до міста на купно і все буде два рази скорше. Но тепер пані добродзійка дасть Гані завдаток а мені також пару долярів і все буде в порядку. (Наслухує). Що? Пані такої служниці не потребує? А на що-ж я собі тут губу здираю на дармо? Видиш її, яка гох дама, могла відразу сказати, що хоче ангела не служниці. Ганю не цілуй в руку, ходи, найду тобі лучшу службу і так з такою (сплюнув) не булабись щаслива. (Виходить).

ВСЕ ЧЕРЕЗ МАТРОНУ.

(Входить мужик трохи
підпитий.)

О ше не могу прийти до себе. Того йому не подарую! Що буде, то буде! Щобим мав пійти з торбами, а такі пійду з ним на право, до процесу! щобим до послідної сорочки процесував ся, а до права таки пійду! О! пійду! До суду його заскаргу, подам до штайрамту, до криміналу! Що то він мене має кунировати, та по твари витинати!? Та за що?! — За що? повідаю. Чіпилась біда за огірки, що я йому огірки вибрав з грядки! Та на яку мені мару твої огірки? Чи моя Євка не має своїх огірків? Але то уже такий накорінок, така то вже напастлива родина! От, хоть би таки той Панас, ніби мій велебний сусід. Він мене за огірки чіпаєсь?! Та як, по якому? Мені його огірків треба? О!... Що не дарую, то не дарую! Щобим сам мав в криміналі сидіти!

За ті огірки було воно так: заглянув я рано до худоби, позакладав в яслі їсти, тай приходжу до хати, а моя Євка каже до мене: Гриньку! — А я кажу: га! — Та може би ти нині поїхав з безрогою на торг, бо щось не хоче їсти, а як

— каже: переторгують купці, то може яка инакша буде до їди, а як добре заплатять, то таки продай — каже жінка.

Думаю собі, добре таки моя стара каже. І на податок треба, а ту ще Мошкови за поминки винен. Треба хіба їхати, думаю. Поставила стара обідати на лавку, сїв я, побідав, тай вийшов коні запрягати. Насмарував віз, запряг я коні, якось з сусідом викинули безрогу на віз, тай їду. А я... тай їду! Аж тут дідько, дух святий при нас крещених, надніс сліпу Матрону зза греблі. Ідеш — та іди, я і не дивлюсь в ту сторону. А вона як зачне. — А тосьте куме Гриньку, файну безрогу виховали. . . Буде з пятьдесять скрібних... о! буде!

— А най тебе ту мара возьме — думаю собі, бо вже я ту і цілий тиждень не буду мав шастя, як мені баба дорогу перейде; та ще їдучи на ярмарок! А тота Матрона, то таки якась чарівниця. Вже така нещаслива не перехід, що як кому дорогу перейде, то вже зле! Хоть сейчас до дому вертай ся! А ту конче мені їхати! Я-ж і нічого не обзивав ся, тільки кажу: Ховав, тай виховав — і їду дальше. Но ледви минув Танасів перелаз, аж ту грр...мм!!! Колесо сіло, всі шприхи повилазили, а я на трех колесах їду! А най тебе ту мара возьме! — думаю собі. Що ту почати тепер? Щастє, що кум Прокіп Малапчин були дома, тай пожичили колеса. І якось я затерликав на ярмарок, ледво не ледво! Бо й кумове колесо также лихе. Але от, коби на ярмарок. Приїхав я на ярмарок, а людий вже повнісенько! А купців ще більше, то купець то свиня! Зревідовали мого веприка, та кажуть, що венгроватий! А най тебе ту мара возьме! Чи тобі очи повилазили, — думаю собі! Та венгроватий? — кажу. — Як хочете, продайте за сорок скрібних, кажуть свинярі, а инакше не купимо. — Що ро-

бити? — думаю. — Ой коби тобі Матроно, най не скажу... Зазяпала, перейшла дорогу, тай і шастя нема!... Бувало, ще небішик мій дїдуньо казали: що як баба дорогу перейде, а ще з порожними коновками, то шастя уже не буде. А щож доперва говорити, як слїпа Матрона перейде дорогу.. Таж вона чарівниця, ціле село знає .Не вірите? запитайтесь сусїдки моєї, куми Маланки! Від недавна кума Маланка розказовала, як її коло своїх коров злапали! Відбирала молоко коровам, а якже, відбирала, щоби я так здоров був...

На чім я скінчив? Ага, що робити—думаю собі. Треба хиба буде спродати безрогу, бо ту на податок треба, тай за поминки Мошкови, а ще й колесо треба справити. Бо годї на трех колесах їхати. І продав я безрогу якось так за сорок скрібних, тай ще хвостового накинув купець дві шїстки на могорич! Якось я, під вечер уже, приїхав до дому, тай жінка зараз таки казала занести Мошкови довг за поминки, і я повечеряв, та взяв гроші й пійшов до кэршми. Іду я собі дорогою, а щось бачте, дощ покрупив до рогу й було слизько. — Чіпаюсь я попід пліт колів ідучи, аж зайшов до Таиасового плота. Ледви я злапав рукою за кіл, а Танас як вискочить, — тай трррас мене звідси і звідси по твари! А я кажу, та за що беш?! І за лоб його, та на землю! Наробилось крику, вибігла і моя Євка, тай сусїди, а бе Євка з коцюбою, та до Таиаса! — А ти напаснику, а розбійнику, та чого чїпив ся мого Грицька, і коцюбою по крижах! А я все таки тримаю Таиаса за лоб. Не пушу! — кажу, о! не пушу! До права пїду з тобою, бе куда замахие! Голова не голова, руки не руки, куда западе! А Танас все верещить: — Гей, люди добрі, ратуйте, хто в Бога вірює! От лазив в мої огірки, та ще і за лоб мене — каже. — Мене, за мою шкоду! А я таки тримаю

за чоб, а Євка все бе, що влізе ся! Аж сусіди якось розір-
вали нас ледви неледві! Но я таки свого не дарую! Що
він мене має нападати серед дороги, на публичнім місци!?
Що то, я в него вкрав що, чи що? На яку мені мару, ви-
бачайте за слово, його огірки? Чи моя стара не має своїх
огірків? А то вже таки така напасть мене вчіпилась нині!
Ще як лиш Матрона мені тільки дорогу перейшла, то я
вже казав, що щастя мені не буде! Але я таки свого не
дарую! Пійду до гадоката подам до суду, до права з ним
пійду, та най знає, як напастувати мене! Іду, іду Просто
до суду іду! Вже колеса не буду справляти, а Мошко по-
чекає на довг. О, я мушу його навчити! Хотьби й грунт
продав, й за послідну сорочку прийшло процесуватись, а
свого докажу! Най знає, з ким зачинає! А ви люди добрі,
чули о тій напасті, отже будете свідчити! Таки всі, кіль-
ко вас тут є. (Виходить).

Т. Г.

Перехитрила.

(На сцену вбігає з великим сьміхом селянин, з червоним носом і довгий час сьмієть ся):

А то дурна баба! Ха! ха! ха! Алем її оциганив! Відда-ламені мою повну фляшочку горівки і еще шустку дала, щобим пійшов нині до читальні! А то дурна баба! ха! ха! ха! Та то ніби кажуть, що у баби довге волосе а короткий розум! Алем її аж нині взяв! — Що, що? Питаєтесь, як то було? Чекайте, зараз я то вам розповім, але наперед мушу собі трохи потягнути. (Витягає фляшочку і знов сьмієть ся): А то дурна баба! А том її нині взяв! — Але не

буду еще пити, бо забув би я вам сказати, як то все було. (Ховає фляшочку до кишені). Знаєте так то було... Скажу вам цілу правду, але прошу вас дуже не сьмійте ся, бо на правду, що то цілком не до сьміху! (Тепер говорить сумно):

Вчера... так, вчера, пополудни, сиджу я в хаті і дивлю ся через вікно на Божий сьвіт... Виджу наші хлопські, низькі хати, засипані снігом. Всюда тихо, а так якось сумно, що аж за серце мене стиснуло.... А там подальше, на горбочку, біліє ся наша корчмонька і аж тягне мене до себе... Дивлячись на ню, слези зайшли мені до очий і заслонили собою все, все... Пригадав я собі, як то, не так еше давно, за моєї небіженьки першої жінки, гуляв я в коршмоньці, був веселим і гроші були, а тепер, при тій другій жінці, так мені якось тяжко, дуже тяжко (плаче). Ой не було то, як моя перша жінка! При ній був я вільний, як той пташок! І ддятого, здаєть ся, померла, бо то завсідди так буває, що добре, то скоро вмирає, а що зле, лишаєть ся на сьвітї... Я также незадовго, помру... Взяв я собі другу, але та дурна, не пускає мене ніде, тільки гонить мене до читальні! Бодай тебе, дурна бабо! По що я маю іти до читальні, чи хоть вмію читати?

Отже, як мені так дурно якось зробило ся, кажу я до моєї Катерини: Катерино, знаєш, пійду я троха до читальні, може буде там щось цікавого і для мене. Вона, чуючи то, подивилась на мене, знаєте так якось весело, тай каже: Добре, добре, іди Гаврилку! І пішов я... Думаєте може читальні? Але де там! Щоб я там робив? Пійшов я до Мендля, до його коршми, бо там мене тягнуло... Але біда думаю собі через дорогу, бо грейцара нема при душі. Но, але най буде що хоче, пійду хоть понюхаю з далека того милого корчемного запаху. Прийшов я там, сів

собі на лавці коло вікна і знов засумовав ся. Через вікно видів я хрести на цвинтари і як раз той хрест, під котрим лежить моя небіженька перша жінка.... Ой! знаєте, так мене за серце стиснуло, що не міг видержати і знаєте, крикнув я голосно: Мендель, дай мені фляшочку! Що? чи дав? Дав, так єсть дав, бо знає, що я йому віддам за ню гроші. Сидів я там зі дві години, а потім, ідучи до себе, взяв собі другу фляшочку на завтра. Прийшов я до хати, а жінка мене в карк: Де ти був? А я кажу: В читальні! А вона знов другий раз в карк тай в крик: ти пияку, ти мочимордо якийсь, ти був в читальні?! Сказавши то, начала мені по кишені шукати, найшла горівку, і що кажете, відібрала мені. А то без совісти баба, аби її нужда взяла! Взяла мені горівку і щож я завтра пити буду? Але нічого не говорю, бо то я знаєте, завсіди бабі уступаю, і пійшов спати. Але, думаєте, що міг я заснути? Де там! Цілу ніч снилась мені тая фляшочка, цілу ніч думав я над тим, як би то, ту фляшочку назад дістати. Встав я рано сумний, жінка зла, не хоче на мене і дивитись. Ходжу сумний із кута в кут, думаючи, чим би я міг прислужитись Катерині, щоби мені горівку віддала. Аж наконець вона каже до мене: Гаврило, іди нарубай патиків, бо зимно в хаті! А я кажу: Не пійду, віддай горівку, то пійду. А вона каже: Дам тобі тоді, як нарубаєш патиків на цілий тиждень і як пійдеш нині до читальні. Як я то учув, кажу: Але добре, добре, моя золота Катерино, нарубаю тобі і на цілий місяць. І пійшов я рубати, але як я рубав, то знаєте, страх! Все горіло мені в моїх руках. Нарубав стілько, що вистане на два місяці! Зіпрів я, то правда, але нарубав дров на довгий час. А все то, знаєте, для сьвятої горівки... те... хотів я сказати для сьвятої згоди! Поскладав я патики, пійшов до Катерини, і вона, знаєте, віддала мені ту

фляшочку і каже: На, маєш твою горівку, а видівши, що я так зіпрів, каже: Іди тепер троха до читальні, послухай там щось доброго, а за то, що ти так змучив ся, маєш еше шустку. І дала мені шустку, я сховав її в кишеню і, знаєте, іду тепер нібито, до читальні! Ха! ха! ха! А то вам дурна баба! Пійду до Мендля! Маю прецінь шустку; (Витягає фляшочку). А тепер, ходи моя потіхо, наплю ся тебе! (Вихиляє фляшку, починає пити, но сейчас плює і кидає фляшку на землю). Бодай тобі, а гій, чорт якийсь! Та то вода! Чи тебе нещасте пірвало! Чекай ти небого, то ти мені. води. налила! Но, добре, що хоть шустку маю. Іду до Мендля! (Витягає і дивить ся на гріш). Дивіть людоньки! Скаране боже! Та то грейцар! А то вам баба! Най її чорт возьме!

Ів. Б.

ТОРГ О СЛУЖНИЦЮ.

(Монольоґ жидівки).

(Жидівка ходить по сцені її як би годилась зі служницею)

Добре, моя любенька, добре, сїдай собі, я буду тобі служити, як то файно, що ти прийшла, бо мені акурат треба служниця. Сїдай собі, не встидай ся мене. А як тобі на вимя? Га? Що? Касунї, ой я так люблю таке вимя, Касунї, страх люблю. Мій муж, нехай си здоров поховає, таке любить таке вимя. А чуєш Касунї, маєш ти кавалїр? Га? Маєш? — То дуже добре. А він буде ту приходити? То таке дуже добре. (По хвилині). Касунї! Яке то файне вимя. Я дуже люблю всі Касунї. Що? Де ти будеш спати? Сейчас я тобі буду показати. О, ту маєш цілком нове лїжко. Чому сьмієш ся? Що йому одної ноги нема? То нічо не шкодить, оно йому прецінь цілком повний.

Ой Касунї, Касунї! Я так люблю Касунї, так ти, сїдай но собі, не стидай ся. А умієш ти прати? Га? Умієш? Но то дуже красно. То дуже здорово для такі молода Касунї. О, у мене будеш мала що прати — не бій ся! Я знаю, що ти дуже любиш прати. Будеш прала з мене, з мій муж, най си здоров поховає, з мої вісім діти, з мої стари мами її з

мої старий тато. Що? Много? То не щоденно, лиш три рази на тиждень!

У мене, Касуні моя, нема цілком що робити. Рано встанеш, так о 5-ій годинки, возьмеш той великий горнець, насиплеш до него вода, положиш за 2 центи кава й за 2 центи цикорії, запалиш в печі, а як буде вже та кава зварене, то даш мої 8 дітки їсти, а мій мужа всадиш до братура, бо він не пе з рана. Перед тим еще попуцуеш всі черевики, так троха. У мене шварц ніколи нема. Можеш взяти трохи вода або слина. А часом як прийде твій кавалір, то скажеш йому, а він має много шварц, то він принесе як його попросиш. Так мої Касуні! Не жури ся, все тобі буде добре, бо я люблю всі Касуні, а мій муж, най сі здоров поховає, также любить Касуні. Потім як черевики будуть чисті, возьмеш мітла й позамітаєш трошки й пійдеш разом з мене на купно до міста. Возьмеш собі той велика кіш, купиш 5 фунти бульба й пів фунта мяса, бо мій муж і моя 8 діти, най сі здорові поховають, дуже люблять мясо. Также дуже люблять цибульки, бойнес, бурачку, отже й тому всему треба закупити й потім пійдеш собі з тим до дому. Я знаю, що ти файна Касуні, я дуже люблю такі Касуні. Потім по обіду помнеш горнятки й тарелки, знов позамітаєш й пійдеш собі з мої 8 дітки, най сі здорові поховають, до огород на сьвіжий люфт. Що? Що ти будеш їсти? Но не бій ся, у мене нівроку, будеш мати що їсти. Звариш бульбу — юшка твоя, звариш мясо — кістка твоя, а потім, що мої 8 дітки не зідять, то все буде твоє. У мене буде, нівроку, що їсти.

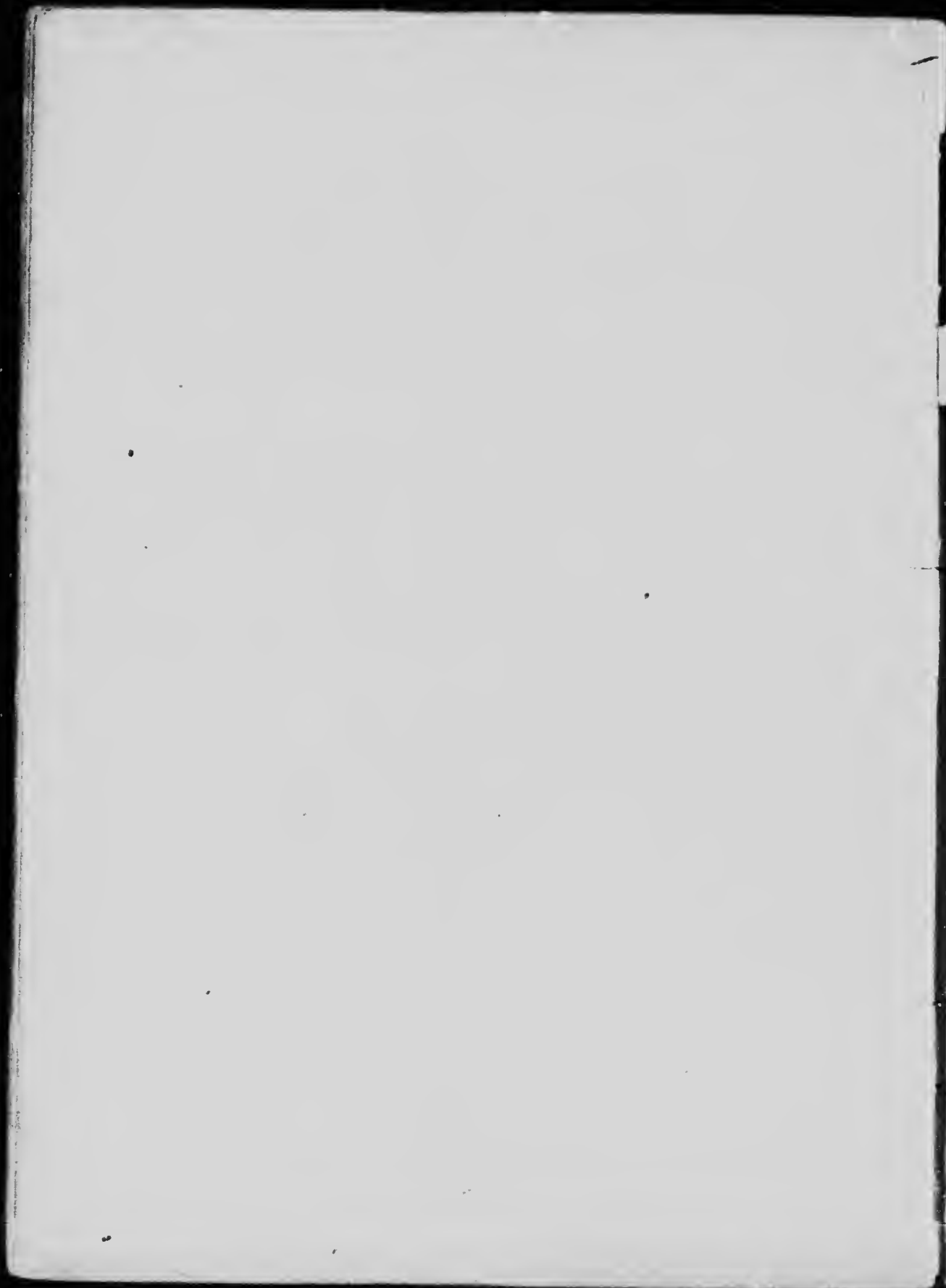
Прийдеш зі спацпр, даш мої 8 дітий кава, а потім возьмеші будеш щось прати, бо моє дітки еще маленьке, то оно йому треба прати, най сі здорове поховають. Що, коли ти будеш мала “фрай”? Ні, у мене цілий день

“фрай”! Що? Неділя? На що тобі неділя? У мене в субота нічого не будеш робити, а в неділя на що тобі виходити з хата. Прийде до тебе твій кавалер, принесе трохи кенди й будеш діти гостити.

Так Касуні, не жари ся. Мій муж, щоби здоров здихав, также любить Касуні. Що? “здихав” не каже ся? А як? Хиба “видихав”, най й так йому буде? Га? кільки буду платити? Як то? Єще платити? А за що? Фе, Касуні. На що тобі гроші. Най дасть тобі твій кавалір. Га? Ти за дурно не будеш служити? Як то за дурно? Та, хто тобі дасть їсти, а спати будеш на новім ліжку, а з моя дїтки будеш іти на спацир й єще тобі гроші? Що? Га? Не хочеш така служба. Но то іди дурни коза, зломи карк, ти малпа, разом з твій кавалір. Іди, я собі найду лучша служниця, ти чорт на твоя морда. Тьфу. Она єще гроші хоче!

І. Б.

~~~~~

Софрон Мочиморда.

~~~~~

(Мочиморда входить на сцену, затачуєсь і говорить):

— Ов... Фе!... Як то мені й в ноги повлазило і в голову. А ту ще, щоби хто з громадян не побачив, бо і сьміху булоб на ціле село!... Ов... Фе... Агій на тебе проклята маро! Годі дороги винайти до хати. (Зауваживши публіку). А... вибачайте, я не зауважав!... Мое поважанє, мое ушанованє! Що?... питаєтесь, з ким маєте честь? Ов... Фе... Я думав, що ви мене знаєте. Ви здаєсь не тутешні?!... Га? з іншого шїлком повяту?... Може бути, може бути!... Ов... Фе!... так мене, начальника громади села Хруньковець, мене ото, як видите, Софрона Мочиморду — всі знають! І мала дитина в селі знає мене. Ге?... питаєте ся звідки вертаю? Як раз тепер вертаю, видите з обїду від ясного пана. Вибачайте за слово, що осьмілюсь спитати таки на правду, чи ви тутешні, бо наш повят цілий мене знає, то єсть, всі пани з повяту!... Драйцять літ я вже вїтую, т. є. я ніби начальник громади, член ради повятової, огльондач худоби й людей й так далі. Го, го!... я досить обширне становиско занимаю, не тільки в своїй громаді, но і з

повяті!... І всюди, як бачите, мене шанують, та поважають, а все оно через мою добру натуру. Бо я бачите, потрафлю всюди й межи всіми хорошо найтись, знаю кому й як честь віддати!... А за таким чоловіком пропадають.

— А тепер послушайте мене уважно:

— Постягаю всякі додатки до податків, нумерове, шильваркове та яке лише удасть ся, що аж пишати будуть! Я не боюсь нікого в громаді! Го! го!... Нехай пробує влізти мені в дорогу, то побачить. Хоч то громадяни не ті, що колись були. Гей той каже, — нюхають письмо носом. Вже й зновили, що в касі громадській брак грошей. Не треба вам й казати.

Про тату касу громадську, то ніхто й не знав був, колиб не той проклятий Іван Читальник, що ніби він себе має за ученого, бо читає якісь там газети від Львова. Го... го!... того я тобі небоже попам'ятаю!... що й не стямиш ся, як з громади пійдеш з торбами! Ніякому мудрагелеви іначе не пасує, й не один повандрував зі села через свій непослух. Зрештою за мною всі пани з повіту, то й цілої громади не бою ся!

Для доброго, я всюди добрий, хотяй би і з жидом. От з концесіями на вишинк, то также моя в тім річ, як треба й жидови помочи, то поможу. Абрамко, добрий чоловік. Знаєте, я не жартую, а правду кажу, що мене всі люблять і шанують, та поважають. От, хотяй би й сьогодні, запросив мене ясний пан на обід, а було багато панства — магнатів, а межи ними і я. Бо бачите, чоловік не нинішний і уміє знайтись, хотяй би й в яким то висшій товаристві, та всіх убавити до не схочу. Пана старосту при обіді, то аж живіт розболів зі сьміху. Тай всі такі сьміяли ся. При кінци то було вже мені за много того сьміху, бо й я аж таки розсердив ся. А пійшло воно з того: посідали

паньство обідати, ну, тай й мені впало своє місце. Подали на стіл зупу, чи яку там мару, я нікого не обмавляю, але не була солонна! Велика річ, як я взяв пальцями солонку та посмакував на таріль. І чогож тут сьміятися? Які вони дивакі тоті пани. Сейчас один каже мені на ухо:

— У нас, каже, береся сіль на кінець ножа і тоді посипуєсь. Най тобі буде й так, — думаю. Не велика штука, взяв я знова в пальці соли, гей тої табаки, насмакував на кінець ножа й посоловив. Знова сьміху не мало. Всі кончали: браво, пан староста з радості аж поклепали мене по раменні й мало не звалилися зі сьміху. І так подавали одно до другим, друге за третим. Всілякі напитки, всіляку закуску й перекуску, аж на кінці поставили цілу вязанку якогось коріння з очерету, якісь шпаргали, шараги, чи там як вони звуть шпараги, чи що. Гризу я того гризу, аж зуби тріщать, таке вбачте тверде, а в них, ні смаку, ні їдні!... А ти всі в сьміх на цілий голос. Мене то вже розлютило, таки до живого. Чи тебе ту мара не може взяти з твоїми шпаргалами! Кажуть, то ви начальнику не з того боку їсте. Мені вже було за багато тих шпаргалів проклятих. Як не шпурну під стіл, то аж підлога забреніла, такі тверді були. Троха на мене пані старостина криво подивилась, бо її забризгало сукню, тай таки всі покрутили носом, але якось то прийняли за жарт, й незадовго скінчився обід, тай я попрощався з паньством й вертаю до дому тепер, як бачите просто з балю!

Немає то, як моя стара зварить борщу чи капусти, та все солоне й без яких там шпаргалів, котрих й собака панська не хотіла їсти.

Га, що кажете?... Паньство мали до мене яку справу? Воно теє... як би теє... бо то бачите, так за бездурно таки здавна ніколи не роблю нікому... Що, жадної справи не

маєте? Ну, то добре, але як коли будете мати, може схочете притекці до повіту, то тільки поступіть до Хруньовець й поспитайте, де мешкає Софрон Мочиморда, начальник громади, член ради повітової, огльондач худоби й людей так живих, як й умерлих. — Або де мешкає реventий. Бо колись я був й реventий, але з егомостем погнівав ся за вибори й вони відправили мене. Впрочім кождий покаже мою хату.. Або як раненько, то застане мене у Абрамка в кршмі, бо я там що день раненько урядую з радою громадською. Отже кланяюсь Вам! Мое ушановане. (Відходить).

Т. Г.

